

**CESTOVNÍ
RUCH
V PRAZE
A JEJÍM OKOLÍ**

1. ÚVOD

Cestovní ruch (angl. tourism) je jedním z nejrychleji se rozvíjejících odvětví průmyslu a zároveň náleží mezi největší. Někdy bývá přímo nazýván turistickým průmyslem. Zahrnuje velké množství činností a služeb, jejichž celkový souhrn má za úkol sloužit k uspokojení potřeb klientů cestovního ruchu tj. turistů.

Definice cestovního ruchu podle UNWTO¹:

Cestovní ruch je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa).

Cestovní ruch (CR) je mnohostranným odvětvím, které zahrnuje dopravu, turistická zařízení, poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří a agentur, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu či další služby cestovního ruchu.

Odvětví cestovního ruchu patří mezi nejvýznamnější součásti národní i světové ekonomiky.

Neustálý vývoj a rozvoj cestovního ruchu ve všech jeho oblastech představuje z ekonomického pohledu především možnost dosažení zisku pro firmy, podílející se na jeho tvorbě.

Svým rozvojem zároveň zvyšuje i celkovou produkci zcela jiných odvětví, která jsou však s ním provázána (zemědělství, stavebnictví, doprava, telekomunikace atd.). Velmi důležitý je však i fakt, že turismus má pozitivní vliv i na zachování, předání a poznání původních tradic, kultur, zvyků v dané oblasti. Tím přispívá i k současnému způsobu života, především k uvědomování si důležitosti nutnosti

¹ United Nations World Tourism Organization – Světová organizace cestovního ruchu je vedoucí mezinárodní organizace v oblasti cestovního ruchu, se statutem Organizace spojených národů. Původní mezinárodní UNWTO vznikla již v roce 1974 (tehdy WTO) a sídlí v Madridu (Španělsko). Členství UNWTO zahrnuje na 160 států a to včetně České republiky a dále pak 390 přidružených členů.

Turistické regiony v České republice

V současné době je ČR rozdělena z hlediska cestovního ruchu na 17 regionů a 40 oblastí. Toto rozdělení vychází z dohody, kterou schválila Asociace krajů ČR v lednu 2010. Počet regionů se navyšoval (o dva), měnily se názvy, posouvaly se hranice, tak jak si to vyžadoval vývoj cestovního ruchu v daných lokalitách v posledních letech.

Rozdělení země na turistické regiony je důležitým podkladem např. pro statistická sledování, marketingové aktivity a různé programy v rámci turismu.

Mapa č. 1⁸

Turistické regiony České republiky

1 Praha	11 Královéhradecko
2 Střední Čechy	12 Východní Čechy
3 Jižní Čechy	13 Vysočina
4 Šumava	14 Jižní Morava
5 Plzeňsko a Český les	15 Střední Morava a Jeseníky
6 Západočeské lázně	16 Východní Morava
7 Severozápadní Čechy	17 Severní Morava a Slezsko
8 Českolipsko a Jizerské hory	
9 Český ráj	
10 Krkonoše a Podkrkonoší	

⁸ Mapa Turistické regiony České republiky. Dostupná z

<http://www.czechtourism.cz/media/tiskove-zpravy/nove-rozdeleni-turisticky-ch-regionu-ceske-republiky.html>

3. CESTOVNÍ RUCH V ČESKÉ REPUBLICE

Než se budeme cíleně věnovat cestovnímu ruchu, návštěvnosti a údajům z oblasti Středočeského kraje a samotného hlavního města Prahy, bylo by vhodné se stručně seznámit s historií a vývojem turismu na našem území.

Přeskočíme ojedinělé cestovatelské začátky i vzdálené období výprav šlechticů, diplomatů, karavan obchodníků či cest prostých tovaryšů za získáním zkušeností a přejdeme k počátkům tzv. moderního cestovního ruchu, tedy do období zhruba před 150 lety.

3.1. Historie turismu⁹

Počátek moderního cestovního ruchu je kladen do druhé poloviny 19. století, kdy se výrazně změnil životní styl mnoha vrstev tehdejší společnosti a tím i jejich životní úroveň a možnosti. Lidé si začali oddělovat čas pro odpočinek, rekreaci či poznávací aktivity. Byly položeny základy potřebné infrastruktury, v návaznosti na vývoji ve všech odvětvích (doprava, ubytování, stravování, vývoj techniky, rozvoj průmyslu...)

Cestovní ruch na území dnešní České republiky se tak vyvíjel zcela v kontextu celoevropských dějin.

Zvláštní význam pro rozvoj cestovního ruchu mělo u nás založení Klubu českých turistů v červnu roku 1888 v Praze, který podnítil především rozvoj pěší turistiky a její infrastruktury¹⁰.

Po vzniku samostatného Československa v roce 1918 se rozvíjel domácí i zahraniční cestovní ruch. Pro rozvoj organizovaného cestovního ruchu bylo významné založení cestovní kanceláře Čedok v roce 1920, která se v meziválečném období stala jednou z největších evropských cestovních kanceláří.

⁹ Historie vývoje cestovního ruchu na území dnešní ČR.

Dostupná z <http://www.vzdelavanivcr.cz>, z http://www.mmr.cz/getmedia/4fa1846e-ee0c-40d7-ae2e-a43007314a2e/GetFile14_1.pdf

¹⁰ Klub českých turistů (KČT) působí dodnes, v letech 1948 – 1990 byl zakázán, jeho činnost převzala sjednocená tělovýchova, ovšem hned roku 1990 klub své aktivity obnovil. Klub českých turistů je členem Evropské asociace turistických klubů, členská základna klubu má přes 35 000 členů, v čele organizace je Ústřední výbor.

CESTOVNÍ RUCH V PRAZE A JEJÍM OKOLÍ

Cestovní ruch byl soustředěn zvláště v tzv. střediscích cestovního ruchu, kterými byli především Praha, oblíbené a vyhledávané západočeské lázně, Krkonoše a na Slovensku pak Vysoké Tatry.

Rozvoj zaznamenal i domácí cestovní ruch (např. velmi populárními se staly pobyty na tzv. „letním bytě“ na venkově).

Zvláštní formou domácí cestovního ruchu, která se v tomto období rychle rozvinula především mezi tehdejší mládeží, byl tramping a s ním spojené zakládání trampských (následně chatových) osad v okolí Prahy.

Při porovnání vývoje cestovního ruchu je nutné konstatovat, že v Čechách a na Moravě to byl průběh velmi nerovnoměrný, což bylo způsobeno nejen infrastrukturou, ale také neznalostí nabídky jednotlivých oblastí resp. nedostatečnou či chybějící osvětou (propagací). Slovensko bylo dokonce v počátečním období po vzniku nového společného státu zemí poměrně zaostalou, nejen v oblasti cestovního ruchu. Cílovými destinacemi byla především Praha následována lázeňskými městy.

Obr. 2
Praha, Staroměstské náměstí

4.3. Návštěvnost Středočeského kraje³²

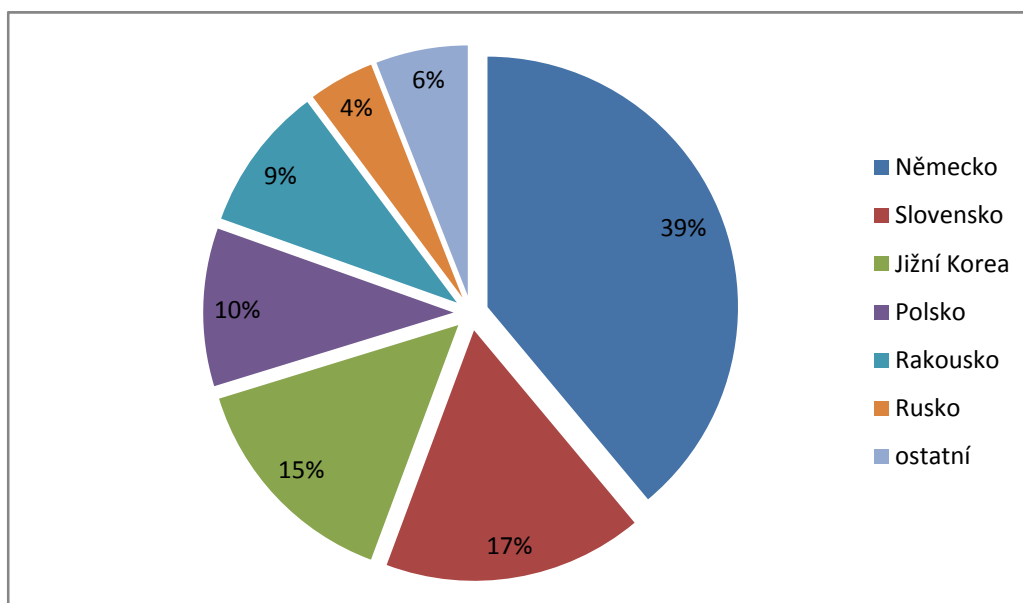
Do Středočeského kraje přijelo v roce 2012 celkem 714.056 turistů, což je o 2,7 procenta více než v minulosti, roce 2011. Návštěvnost kraje se tak zvýšila již druhým rokem po sobě, ale průměrná délka pobytu na jednoho návštěvníka se zkrátila.

Střední Čechy byly, dle průzkumů Českého statistického úřadu, šestým nejnavštěvovanějším tuzemským regionem.

Ve Středočeském kraji se zvýšil především počet zahraničních turistů, který meziročně vzrostl o 11,8 procenta na 180.387 lidí. Počet tuzemských (domácích) návštěvníků naopak zůstal na stejné úrovni jako předloni, do kraje jich přijelo 533.669.

Graf č. 4³³

Porovnání počtu zahraničních turistů ve Středočeském kraji v roce 2012

³² Statistická data ČSÚ – turisté ve Středočeském kraji, v letech 2009 – 2012. Odkazy dostupné z <http://www.czso.cz> a <http://middleczech.kr-stredocesky.cz/?p=4852>

³³ Statistická data ČSÚ viz odkaz č. 32

Nejvíce přijelo v roce 2012 do Středočeského kraje zahraničních hostů z Německa - 45.818, další skupinou tvoří návštěvníci ze Slovenska - 19.712, následování turisty z Jižní Koree – 17.157 osob. Vzrůstá počet turistů z Polska, Rakouska a Ruska.

CESTOVNÍ RUCH V PRAZE A JEJÍM OKOLÍ

Počet turistů z Polska, Rakouska a Ruska vzrůstá, naopak klesá počet návštěvníků příjíždějících z Dánska či Nizozemí. Z dlouhodobého pohledu je dokonce Nizozemí zemí s největším poklesem turistů. V loňském roce tvořili nizozemští turisté pouze čtyři procenta z celkového počtu zahraničních turistů ubytovaných ve Středočeském kraji. Ve srovnání s ostatními kraji celková návštěvnost středních Čech zaznamenala čtvrtý nejmenší meziroční nárůst po Jihomoravském, Pardubickém a Olomouckém kraji.

Návštěvníci v kraji strávili téměř 1,799.000 nocí, což znamená meziroční pokles o 0,1 procenta. Zatímco u cizinců statistici zaznamenali nárůst o 7,8 procenta přenocování, tuzemští návštěvníci v ubytovacích zařízeních strávili o 2,4 procenta méně nocí než v roce 2011.

Pokles podle statistiků zapříčinil především nízký počet přenocování v mimosezónních měsících od dubna do června a od září do listopadu.

Lázeňská ubytovací zařízení v kraji loni navštívilo 26.179 hostů, což bylo meziročně o 2370 méně. Na tomto poklesu se podíleli pouze hosté z Česka, počet jejichž příjezdů klesl o téměř 12 procent.

V celé zemi měla ubytovací zařízení o 3,5 procenta vyšší počet přenocování a počet hostů se zvýšil o 5,8 procenta na 13,65 milionu návštěvníků. Na celkovém zlepšení návštěvnosti se podobně jako ve Středočeském kraji podíleli především turisté z ciziny.

Tabulka č. 2³⁴

Počet hostů v ubytovacích zařízeních ve Středočeském kraji

	2012	2011	2010	2009
Cizinci	180 387	161 308	142 575	148 183
Domáci	553 669	533 805	488 781	497 260
Celkem	714 056	695 113	631 356	645 433

³⁴ Statistická data ČSÚ – turisté ve Středočeském kraji, v letech 2009 – 2012. Odkaz dostupný z <http://www.czso.cz> a <http://middleczech.kr-stredocesky.cz/?p=4852>

OBSAH

1. ÚVOD	2
2. ZÁKLADNÍ POJMY	5
3. CESTOVNÍ RUCH V ČESKÉ REPUBLICE	9
3.1. Historie turismu	9
3.2. Vývoj turismu po roce 1989	12
4. CESTOVNÍ RUCH STŘEDOČESKÉHO KRAJE	18
4.1. Charakteristika Středočeského kraje	19
4.2. Oblasti Středočeského kraje z pohledu turismu	25
4.3. Návštěvnost Středočeského kraje	29
4.3.1. Příjezdový cestovní ruch	31
4.3.2. Hromadná ubytovací zařízení	35
4.3.3. Ceny ubytovacích zařízení	38
5. CESTOVNÍ RUCH V PRAZE	39
5.1. Charakteristika Prahy	40
5.2. Turistický potenciál Prahy	44
5.3. Návštěvnost Prahy	49
5.3.1. Ubytovací kapacity v Praze	57
6. ZÁVĚR	63
7. LITERATURA A POUŽITÉ ZDROJE	65
8. SEZNAM	67
8.1. Seznam tabulek	67
8.2 Seznam map	67
8.3 Seznam grafů	67
8.4. Seznam obrázků	68
PŘÍLOHA	69
- Klasifikace hromadných ubytovacích zařízení	
- Pražská informační služba	
- Přehled HUZ v Praze, dostupný z internetu	